

**КУЗЬМА МИКОЛАЙОВИЧ ВЕКІРЧИК – ВІДОМИЙ ПЕДАГОГ,
ВЧЕНИЙ, ЖУРНАЛІСТ, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ**

(до 90-річчя від дня народження)

ПРОФЕСОР КУЗЬМА МИКОЛАЙОВИЧ ВЕКІРЧИК

Уникай трьох речей:
ненависті, заздрості і зневаги

Луцій Анней Сенека

У статті висвітлено життєвий, науковий і педагогічний шлях кандидата біологічних наук, професора, Почесного члена Українського товариства фізіологів рослин, члена Товариства мікробіологів України та Національної спілки журналістів України, відомого вченого-фізіолога рослин і мікробіолога, педагога, журналіста, учасника Другої світової війни, громадського діяча Кузьми Миколайовича Векірчика.

Народився Кузьма Миколайович у селі Задубрівці Снятинського району Івано-Франківської області у селянській родині. Свій освітній шлях розпочав, із перервою на лихоліття II Світової війни, із Задубрівської семирічної школи, далі – Снятинський сільськогосподарський технікум, біологічний факультет Чернівецького університету, вчителювання у селі Зелена Кельменецького району Чернівецької області, аспірантура

Чернівецького університету, захист дисертації на науковий ступінь кандидата біологічних наук, викладання в Уманському та Івано-Франківському педінститутах.

З 12 вересня 1967 року життєвий шлях Кузьми Миколайовича пов'язаний із нині Тернопільським національним педагогічним університетом, де все своє життя викладав фізіологію рослин та мікробіологію з основами вірусології: спочатку був обраний за конкурсом на посаду старшого викладача кафедри ботаніки тоді Кременецького педінституту, згодом став доцентом цієї кафедри, з 1987 р. – професором.

Науковим зацікавленням Кузьми Миколайовича було вивчення впливу мікроелементів і біологічно активних речовин на симбіотичну фіксацію азоту, ріст, розвиток і продуктивність бобових рослин. Дослідник започаткував публікацію серії статей про відомих педагогів вищих закладів освіти Тернополя та дивовижні витвори природи, був заступником головного редактора щорічника «Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє». Учений опублікував понад 360 наукових, навчально-методичних і науково-популярних статей, зокрема 7 навчальних посібників і підручників. Усе своє життя він проводив велику громадську, просвітницьку і патріотичну роботу. Був щирою, інтелігентною, порядною, скромною, доброзичливою та безкорисливою людиною, якою і залишиться в пам'яті своїх учнів, колег і друзів.

Ключові слова: Векірчик Кузьма Миколайович, педагог, вчений, журналіст, громадський діяч.

15 вересня 2019 року виповнилося б 90 років від дня народження Кузьми Миколайовича Векірчика – кандидата біологічних наук, професора, почесного члена Українського товариства фізіологів рослин, члена Товариства мікробіологів України та Національної спілки журналістів України, відомого вченого-фізіолога рослин і мікробіолога, педагога, журналіста, учасника Другої світової війни, доробок якого займає гідне місце серед вітчизняних учених, які своєю науковою, педагогічною та громадською працею зробили вагомий внесок у розвиток освіти і науки та становлення незалежності Української держави.

Народився К. М. Векірчик 15 вересня 1929 р. в селі Задубрівці Снятинського району Івано-Франківської області у сім'ї селян-батраків Векірчика Миколи Григоровича та Векірчик (Ступарик) Ганни Петрівни. У сім'ї був другою дитиною – мав старшого брата Василя (1925–1977). Батьків втратив рано – батько від непосильної роботи і хвороб помер у віці 32 років у 1933 р., а мати – у 1946 р. на 49 році життя.

Свою освіту Кузьма Миколайович розпочав із Задубрівської сільської школи. Навчання було перервано лихоліттями Другої світової війни. Під час німецької окупації разом із матір'ю і братом наймитував, брав участь у супротиві українського народу проти окупантів. Після звільнення Івано-Франківщини повернувся до навчання у Задубрівській семирічній школі, яку закінчив у 1947 р. з похвальною грамотою. У важкі повоєнні роки відмінника-випускника школи залучали до навчання грамоти односельчан, що й стало початком його освітянської діяльності.

Тяга до науки та освіти зумовили подальшу долю Кузьми Векірчика. Спочатку він вступає до Снятинського сільськогосподарського технікуму, який закінчує із відзнакою у 1952 р. Таємниці живої природи, які вабили Кузьму Миколайовича із учнівської лави, спонукали його відразу після технікуму вступити на біологічний факультет Чернівецького університету. Здібний студент Векірчик К. М. одержував підвищену стипендію, відзначався працелюбністю й наполегливістю у навчанні та зацікавленістю науковими дослідженнями.

Серед найяскравіших епізодів, які залишилися зі студентського життя у ті важкі повоєнні роки, – велика студентська дружба і взаємодопомога. З теплотою Кузьма Миколайович згадував своїх однокурсників і викладачів, особливо доцента П. О. Кучинського та професора Г. Х. Молотковського, яких називав своїми вчителями, і які сприяли його становленню як особистості й як ученого.

Природна мудрість, передбачливість і надзвичайна інтуїція в пошуку талановитих студентів дозволили професору Г. Х. Молотковському розпізнати у простому сільському хлопцеві майбутнього науковця.

У 1954 р. студент Кузьма Векірчик публікує свою першу наукову працю, яка стосується жилкування та опушення листків злаків.

К. М. Векірчик у 1957 р. з відзнакою закінчив університет за спеціальністю «фізіологія рослин» та був направлений на посаду вчителя біології і хімії в середню школу села Зелена Кельменецького району Чернівецької області, на якій працював з 1957 до 1959 рр.

У 1959 р. К. М. Векірчик продовжив своє наукове зростання, вступивши до аспірантури при кафедрі фізіології рослин і мікробіології Чернівецького університету. Молодий науковець під керівництвом відомого українського вченого-фізіолога рослин професора Г. Х. Молотковського займався дослідженнями позакореневого підживлення рослин мікроелементами. Після закінчення аспірантури у 1962 р. К. М. Векірчик був скерований на посаду викладача, а з 1965 р. переобраний на посаду старшого викладача фізіології рослин і мікробіології кафедри ботаніки Уманського державного педагогічного інституту (нині Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини).

Роки навчання та творчого пошуку принесли молодому вченому К. М. Векірчику вагомі успіхи. Підсумком наукових досліджень стала дисертаційна робота «Вплив позакореневого підживлення мікроелементами на фізіолого-біохімічні процеси, ріст, розвиток і урожай капусти», яку він успішно захистив 1 листопада 1965 р. на об'єднаній вченій раді біологічного факультету Львівського державного університету і Львівського медичного інституту та здобув науковий ступінь кандидата біологічних наук. У цьому ж році за конкурсом був обраний на посаду старшого викладача, а з грудня 1966 р. – виконувача обов'язків доцента кафедри агробіології загальнонаукового факультету Івано-Франківського педінституту (зараз – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника).

Трудову діяльність на Тернопілі К. М. Векірчик розпочав 12 вересня 1967 р. після обрання за конкурсом на посаду старшого викладача кафедри ботаніки Кременецького педагогічного інституту. З 9 липня 1968 р. він був переобраний за конкурсом на посаду доцента кафедри ботаніки та з січня 1969 р. був затверджений у цьому званні після отримання диплома кандидата біологічних наук.

У 1969 р. за рішенням Ради Міністрів УРСР Кременецький педінститут був перебазований до м. Тернополя. Доцент К. М. Векірчик брав активну участь у перевезенні наукового обладнання та унаочнення кафедри ботаніки на нове місце, а пізніше допомагав будівельникам у плануванні лабораторій природничого факультету під час побудови нового корпусу вже Тернопільського педінституту. У 1977 році організував і обладнав окрему мікробіологічну лабораторію кафедри ботаніки.

У вересні 1987 р. за високі досягнення у педагогічній та науковій нивах, підготовці навчальних посібників і підручників для студентів вчена рада Тернопільського педінституту обрала К. М. Векірчика на посаду професора кафедри ботаніки, на якій він був затверджений 29.11.1991 р. із присвоєнням вченого звання «професор по кафедрі ботаніки».

На посаді професора кафедри ботаніки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка К. М. Векірчик працював до самої смерті, читав для студентів хіміко-біологічного факультету теоретичні курси з фізіології рослин, мікробіології з основами вірусології, спецкурси для спеціалістів – «Фітопатологія» та магістрів – «Живлення і продуктивність рослин», проводив лабораторні заняття, навчальну практику, керував виконанням курсових, дипломних, магістерських та інших видів робіт з цих дисциплін. Підготовка молоді української національної наукової еліти була важливим кредо науковця-педагога. Лекції К. М. Векірчика відзначались глибиною викладу навчального і наукового матеріалу, були цікавими і доступними для сприйняття. Студенти завжди позитивно відгукувались про високий фаховий рівень педагога.

Професор К. М. Векірчик постійно підвищував свій професійний рівень. За роки науково-педагогічної діяльності він проходив стажування і курси підвищення кваліфікації у Дніпропетровському державному університеті (1974 р.), Московському педінституті на кафедрі ботаніки, якою керувала проф. Якушкіна Н. І. (1979 р.), Тернопільському медичному інституті на кафедрі мікробіології (15.09.1994–15.06.1995 р.) тощо. Протягом всього свого життя Кузьма

Миколайович цікавився досягненнями науки, використовуючи не тільки друковані видання і засоби масової інформації, а й комп'ютерну техніку та джерела Інтернету.

К. М. Векірчик прищеплював студентству любов до наукових досліджень. Ще будучи аспірантом Чернівецького університету, він керував науковим студентським гуртком, пізніше були гуртки Уманського, Івано-Франківського, Кременецького і Тернопільського педінститутів. До останнього професор К. М. Векірчик очолював студентську наукову проблемну групу, керував виконанням робіт дослідницького змісту на конкурси, друкував із студентами наукові статті тощо.

Все своє життя Кузьма Миколайович займався науковим пошуком. У студентські роки він досліджував морфологічні особливості листків злаків, пізніше – вплив позакореневого підживлення мікроелементами і дію регуляторів росту й розвитку на різні фізіолого-біохімічні процеси рослин. У квітні 1967 р. подав заявку в комітет у справах винаходів і відкриттів на новий стимулятор росту сільськогосподарських рослин (1-фенілхінолін-4/-парадиметиламіностерил хлорид). У 1977 р. із теми «Статевий диморфізм і елементи мінерального живлення рослин» розпочинається співпраця із науковцями Інституту фізіології рослин АН УРСР (нині Інститут фізіології рослин і генетики НАН України).

За роки наукової діяльності у К. М. Векірчика склалися тісні і дружні стосунки з науковими фізіологічними школами професорів Шматька Івана Григоровича, Старченкова Юхима Полікарповича, Ткачук Катерини Семенівни (Інститут фізіології рослин і генетики НАН України), кафедрами рідного Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, Львівського національного університету ім. І. Франка та багатьма іншими.

Пізніше сфера наукових інтересів професора К. М. Векірчика поширилась на дослідження впливу елементів мінерального живлення і регуляторів росту рослин на фізіолого-біохімічні процеси, симбіотичну азотфіксацію та продуктивність квасолі звичайної і сої культурної. За результатами експериментів, було рекомендовано елементи технології вирощування сої культурної в ґрунтово-кліматичних умовах Тернопільської області. Результати дослідів постійно представлялись на міжнародних, всеукраїнських, регіональних і університетських наукових конференціях, з'їздах та симпозіумах. Кузьма Миколайович часто виступав рецензентом під час захисту кандидатських і докторських дисертацій.

Науковий авторитет та ґрунтовні знання із фізіології рослин та мікробіології, які дарував своїм учням професор В. К. Векірчик, дозволили йому відкрити двері в науковий світ цілій школі учнів-вчених, серед яких професори Грубінко В. В., Дробик Н. М., Калаур С. М., Кікінеджи О. М., Курант В. З., Степанюк А. В., Олексюк Н. С., Пида С. В., Поліщук В. А., Фальфушинська Г. І., Янкович О. І., доценти Барановський В. С., Барна Л. С., Волошин О. С., Гладюк Т. В., Гуменюк Г. Б., Єфімова Л. Г., Жирська Г. Я., Калаур С. М., Конончук О. Б., Крижановська М. А., Мечник Л. А., Міщук Н. Й., Подобівський С. С., Ратинська О. М., Синюк Ю. В., Страшнюк Д. В., Хоменчук В. О., Чайковська Г. Б. Шевчик Л. О. та багато асистентів, лаборантів і наукових співробітників.

Здібні учні професора К. М. Векірчика, нині доктори та кандидати наук, які працювали і працюють у різних наукових установах України, зокрема Брич В. Я. (докт. економ. наук, Тернопільський національний економічний університет), Волков К. С. (докт. біол. наук, Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачовського), Данилишин Б. М. (докт. економ. наук, академік НАН України, голова Ради Національного банку України), Абдулоєва О. С. (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), Бабин І. І. (Національний університет «Львівська політехніка»), Барабаш О. В. (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), Бурбан А. Ф. (Національний університет «Києво-Могилянська академія»), Феник Н. В. і Феник С. Й. (Durham University of United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland), Загричук Г. Я., Шанайда М. І., Кернична І. З., (Тернопільський національний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського), Машковська С. П., Щербакова Т. О. (Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН України), Михалків Л. М., Маменко Т. В., Василюк В. М. (Інститут фізіології рослин і генетики НАН України), Михальський М. Ф., Левчук О. М. (президія НАН України), Дворник А. С., Мельник В. М., Твардовська М. О. (Інститут молекулярної біології і генетики НАН України),

Стахів М. П. (Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України), Ямборко Н. А. (Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України), Казимірова Л. П. (Хмельницький національний університет) та інші.

Кузьма Векірчик – автор та співавтор понад 360 наукових, навчально-методичних і науково-популярних статей. Він є автором навчальних посібників і підручників «Мікробіологія» (1973 р.), «Мікробіологія: лабораторні роботи» (1976 р.), «Фізіологія рослин» (1984 р.), «Мікробіологія з основами вірусології» (1987, 2001), «Лабораторний практикум з мікробіології» (2001 р.), програм з фізіології рослин і мікробіології з основами вірусології для спеціальностей «Хімія і біологія», «Біологія і хімія», які затверджені МОН України для студентів вищих навчальних педагогічних закладів України (1993). Таким чином, тривалий час студенти педагогічних вищих навчальних закладів України освоювали ці науки за програмами, розробленими в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, і до їх становлення у професії так само причастився К. М. Векірчик. Усі ці роки мільйонна армія вчителів-біологів засіювала (і надалі сіє) розумне, добре і вічне в душі учнів про дивовижний світ мікроорганізмів.

Кузьма Миколайович цікавився не тільки фізіологічною і мікробіологічною науками, а й досліджував інші властивості рослинного світу навколо нас. Так, у 1999 р. він видав довідник «Отруйні лікарські рослини», який розійшовся чималим тиражем всією Україною.

Окремого слова заслугове журналістська діяльність К. М. Векірчика. Перша спроба пера була ще у 1948 р. із невеликої статті у Снятинській районній газеті. Далі все своє життя Кузьма Миколайович не полишав художнього слова, популяризуючи біологічну науку, описуючи важливі події в житті держави та життєвий шлях і діяльність багатьох своїх друзів, співробітників тощо. Усі його колеги та учні й досі добре пам'ятають хист Кузьми Миколайовича до складання віршів та талант до віршованих привітань.

К. М. Векірчик на громадських засадах з 1996 до 2002 р. виконував обов'язки заступника головного редактора щорічника «Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє» видавництва «Економічна думка» Тернопільського територіального відділення Всеукраїнського наукового та професійного товариства імені Миколи Міхновського. У 1996 р. в журналі «Освітянин» під рубриками «Світ навколо нас» та «Особистості» він започаткував серію статей про дивовижні витвори природи і відомих педагогів Тернопільщини та сусідніх областей: «Іван Смолій – педагог із Розношинців», «Сергій Кутішевський – педагог за покликанням», «Він обожнював математику – Ілля Йосипович Лемешко», «Богдан Ступарик – відомий вчений-педагог, громадський діяч», «Микола Бригінець – перший ректор Кременецького педінституту», «Пам'яті незабутнього друга студентських літ Миколи Ганущака» та ін. К. М. Векірчик активно займався рецензуванням і редагуванням статей у цьому ж журналі, готував інформацію до різних довідкових і енциклопедичних видань.

За роки плідної і невтомної праці професор Векірчик К. М. став Почесним членом Українського товариства фізіологів рослин, членом Товариства мікробіологів України ім. С. М. Виноградського, членом Тернопільського відділення НТШ, членом Львівської обласної організації (2002 р.) та Тернопільської обласної організації Національної спілки журналістів України (2003 р.).

К. М. Векірчик все своє життя проводив велику громадську, просвітницьку і патріотичну роботу. У Снятинському технікумі виконував обов'язки голови профкому студентів, був головою профспілкового комітету Зеленецької середньої школи на Чернівеччині, профбюро природничого факультету Тернопільського педінституту. Будучи студентом технікуму, він долучався до програми «лікбез», яка ставила на меті ліквідацію безграмотності серед населення. Кузьма Миколайович, навчаючись в аспірантурі Чернівецького університету, читав лекції для населення, пізніше, працюючи викладачем Уманського педінституту, став членом ТОВ «Знання» і брав активну участь у його роботі впродовж багатьох років, далі продовжував цю роботу і на Тернопіллі. У 70-х роках учений був членом комісії народного контролю, виконував обов'язки секретаря ради природничого факультету Тернопільського педінституту тощо. К. М. Векірчик разом із Лупійчуком Володимиром Васильовичем був ініціатором створення Тернопільської обласної організації Українського реєстрового козацтва. Тривалий

час, ще з Івано-Франківського педінституту, Кузьма Миколайович займався поглибленим вивченням біології з учителями шкіл, читав лекції та виконував лабораторно-практичні заняття в інститутах вдосконалення Івано-Франківської та Тернопільської областей. Така ж робота проводилась і з учнями шкіл – Коропецької і Білівської середніх шкіл Тернопільської області, м. Тернополя, Славутського ліцею на Хмельниччині тощо.

К. М. Векірчик був щирою і безкорисливою людиною. За багато років він постійно підтримував друзів, знайомих, рідних не тільки порадами і добрим словом, а й жертвував чималі кошти на спорудження пам'ятників видатним українцям (І. Франку в Тернополі та Івано-Франківську, М. Грушевському в Києві, П. Сагайдачному – на батьківщині у Самбірському районі Львівщини, І. Мазепі в Батурині, В. Симоненку – Черкасах, меморіалу Т. Шевченка в Санкт-Петербурзі, музею Т. Шевченка в с. Моринці, П. Чубинському в Борисполі на Київщині та ін.), побудову храмів (у т. ч. і в рідному селі Задубрівці – церкви і каплиці), реставрацію Києво-Могилянської академії тощо. Кузьма Миколайович не раз допомагав коштами Петриківському геріатричному будинку-інтернату; відкликався він і на людське горе після Спітакського землетрусу у Вірменії 1988 р.; за власний кошт вислав літературу у східні області України та українській діаспорі за кордон; подарував частину своєї величезної приватної книгозбірні Снятинському сільськогосподарському технікуму, бібліотекам Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича і Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Львівській національній науковій бібліотеці України імені Василя Стефаника НАН України, Задубрівській школі тощо.

Дозвілля Кузьма Миколайович віддавав своїм захопленням – фотографуванню витворів природи, а також вирощуванню та навчанню розмовляти австралійських довгохвостих папуг-німф, що стало його холостяцьким хобі. Одним із «талановитих» пернатих вихованців за рік навчання було засвоєно велику кількість слів і фраз. Наприклад, «Козюнечка моя, добрий день», «Здоров, Кузьма», «Кузя, я тебе люблю», «Кузя, Слава Україні», насвистуванню мелодії гімну України, що викликало у всіх великий подив.

К. М. Векірчик як людина інтелігентна, порядна, скромна та доброзичлива за життєве кредо обрав вислів: «*Tria vitanda sunt: odium, invidia, contemptus*», що в перекладі з латини означає: «*Трьох речей треба уникати: ненависті, заздрості і зневаги*».

За довголітню плідну науково-дослідну, педагогічну, журналістську і громадську роботу професора К. М. Векірчика нагороджено нагрудним значком «Відмінник народної освіти» (1972 р.), почесними грамотами МО України (1982, 1995), почесними грамотами ЦК профспілки працівників освіти вищої школи і наукових закладів (1988 р.) та управління освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації (2004 р.) та ін., медаллю «Ветеран праці» (1986 р.), медаллю А. С. Макаренка (1990 р.).

Життя швидкоплинне, тому смерть людини завжди передчасна. Помер К. М. Векірчик на 81-му році життя 3 листопада 2009 року. Поховали Кузьму Миколайовича Векірчика за його заповітом у рідному селі Задубрівці Снятинського району Івано-Франківської області біля каплиці, яку він відбудував.

Світла пам'ять про Кузьму Миколайовича як людину високої душі, відомого вченого, педагога, журналіста, громадського діяча назавжди залишиться у серцях колег, студентів, усіх, хто його знав та мав щастя з ним спілкуватися. Найголовнішою нагородою для Кузьми Миколайовича буде пам'ять про нього.

1. Архів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, спр. 2328В. 114 арк.
2. Барна М. М., Барна Л. С. Розвиток ботанічної науки в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Біологія*. 2010. № 1 (42). С. 3–25.
3. Бібліографія наукових і науково-методичних праць викладачів хіміко-біологічного факультету Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка 1962–2002 рр. / уклад.: Барна М. М. та ін.; за ред. М. М. Барни. Тернопіль : Видавничий відділ ТДПУ, 2002. 182 с.
4. Бутницький І. М., Векірчик К. М., Пида С. В., Конончук О. Б. Становлення і розвиток наукових досліджень з фізіології рослин в Тернопільському національному педагогічному університеті

- ім. Володимира Гнатюка. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Біологія*. 2009. № 1–2 (39). С. 210–218.
5. Бутницький І. М., Конончук О. Б., Пида С. В. Пам'яті Кузьми Миколайовича Векірчика. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Біологія*. 2009. № 4 (41). С. 176–178.
 6. Векірчик Кузьма Миколайович. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Векірчик_Кузьма_Миколайович. (дата звернення: 10.06.2019).
 7. Конончук О. Б., Пида С. В. Кузьма Миколайович Векірчик – відомий вчений-педагог, журналіст, громадський діяч (до 80-річчя від дня народження). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Біологія*. 2009. № 3 (40). С. 109–117.
 8. Кузьма Векірчик : бібліографічний покажчик / уклад.: О. Б. Конончук, С. В. Пида; відп. за вип. І. А. Чайка. Тернопіль : ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2010. 115 с.
 9. Нариси історії хіміко-біологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (1940-2010) / М. М. Барна та ін.; за ред. М. М. Барни. Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. 312 с.

References

1. Arkhiv Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka, m. Ternopil, spr. 2328V. 114 ark. (in Ukrainian).
2. Barna M. M., Barna L. S. Rozvytok Botanichnoi Nauky v Ternopilskom Natsionalnomu Pedahohichnomu Universyteti imeni Volodymyra Hnatiuka. *Naukovi Zapysky Ternopilskoho Natsionalnoho Pedahohichnoho Universytetu im. V. Hnatiuka. Ser. Biolohiia*. 2010. № 1 (42). S. 3–25. (in Ukrainian).
3. Bibliohrafiia naukovykh i naukovo-metodychnykh prats vykladachiv khimiko-biolohichnoho fakultetu Ternopilskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka 1962–2002 rr. / uklad.: Barna M. M. ta in.; za red. M. M. Barny. Ternopil : Vydavnychi viddil TDPU, 2002. 182 s. (in Ukrainian).
4. Butnytskyi I. M., Vekirchuk K. M., Pyda S. V., Kononchuk O. B. Stanovlennia i rozvytok naukovykh doslidzhen z fiziolohii roslyn v Ternopilskom natsionalnomu pedahohichnomu universyteti imeni Volodymyra Hnatiuka. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser. Biolohiia*. 2009. № 1–2 (39). S. 210–218. (in Ukrainian).
5. Butnytskyi I. M., Kononchuk O. B., Pyda S. V. Pamiati Kuzmy Mykolaiovycha Vekirchuka. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser. Biolohiia*. 2009. № 4 (41). S. 176–178. (in Ukrainian).
6. Vekirchuk Kuzma Mykolaiovych. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Векірчук_Kuzma_Mykolaiovych. (data zvernennia: 10.08.2019). (in Ukrainian).
7. Kononchuk O. B., Pyda S. V. Kuzma Mykolaiovych Vekirchuk – vidomyi vchenyi-pedahoh, zhurnalyst, hromadskiy diiach (do 80-richchia vid dnia narodzhennia). *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser. Biolohiia*. 2009. № 3 (40). S. 109–117. (in Ukrainian).
8. Kuzma Vekirchuk : biobibliografichni pokazhchuk / uklad.: O. B. Kononchuk, S. V. Pyda; vidp. za vyp. I. A. Chaika. Ternopil : TNPU imeni Volodymyra Hnatiuka, 2010. 115 s. (in Ukrainian).
9. Narisy istorii khimiko-biolohichnoho fakultetu Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka (1940-2010) / M. M. Barna ta in.; za red. M. M. Barny. Ternopil : Pidruchnyky i posibnyky, 2010. 312 s. (in Ukrainian).

O. B. Kononchuk, S. V. Pyda

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

VEKIRCHUK KUZMA MYKOLAIOVYCH – RENOWNED TEACHER, SCIENTIST,
JOURNALIST, PUBLIC FIGURE (dedicated to 90th birthday)

September 15, 2019 marks 90th birthday of Kuzma Vekirchuk – Candidate of Biological Sciences, Professor, Honorary Member of the Ukrainian Society of Plant Physiologists, a member of the Society of Microbiologists of Ukraine and the National Union of Journalists of Ukraine, a famous scientist of plant physiologist and microbiologist, educator, participant of the Second World War, whose achievements occupy a worthy place among the national scientists, who through their scientific, pedagogical and social work made a significant contribution into the development of education and science, the independence of the Ukrainian state.

Kuzma Mykolaiovych Vekirchuk was born in the village of Zadubrivtsi, Sniatyn district, Ivano-Frankivsk region to the family of peasants.

He began his schooling, with a break from the misery of World War II, from the Zadubrivtsi Seven-Year School, which he finished in 1947 with honours. Throughout difficult post-war years, he went on to teach villagers the literacy. Then Kuzma Vekirchuk became a student of Sniatyn Agricultural College, graduated with honors in 1952 and entered the Biology Faculty of Chernivtsi University, graduating with honors in 1957 with a major in plant physiology.

After the university studies, he was promoted to the post of teacher of biology and chemistry at the secondary school of Zelena village, Kelmenetskyi district, Chernivtsi region, where he worked from 1957 to 1959.

In 1959, K. M. Vekirchuk continued his scientific career, entering postgraduate studies at the Department of Plant Physiology and Microbiology, Chernivtsi University. The young scientist got engaged in the studies of foliar nutrition of plants with microelements under the supervision of the famous Ukrainian professor of plant physiologist, G. X. Molotkovskiy.

After graduating from postgraduate studies in 1962, K. M. Vekirchuk was promoted to the post of a teacher, and from 1965 was re-elected to the post of a senior teacher of plant physiology and microbiology of the Department of Botany, Uman State Pedagogical Institute.

On November 1, 1965 he defended his dissertation «Influence of foliar feeding with microelements on physiological and biochemical processes, growth, development and yield of cabbage» and received a scientific degree of Candidate of Biological Sciences.

Since December 1966 he became the Assistant Professor of the Department of Agrobiological Faculty at the Ivano-Frankivsk Pedagogical Institute.

On September 12, 1967 he was selected for the post of a senior lecturer of the Department of Botany of Kremenets Pedagogical Institute. On July 9, 1968 he was re-elected associate professor of the Department of Botany and since January 1969 was granted a title of the Candidate of biological sciences.

In 1969 he became the associate professor of the Department of Botany of Ternopil Pedagogical Institute (after the relocation of the Kremenets Pedagogical Institute to the town of Ternopil).

In September 1987, for high achievements in the pedagogical and scientific fields, the publication of textbooks and books for students, he was elected to the post of professor of the Department of Botany, and on November 29, 1991 he was awarded the scientific title of professor.

While working at the Department of Botany in Ternopil, Kuzma Mykolaiovych studied the influence of trace elements and biologically active substances on the symbiotic fixation of nitrogen, growth, development and productivity of legumes. In 1997, he began publishing a series of articles on well-known teachers of higher education in Ternopil and amazing works of nature, in particular in the magazine «Osvityanyyn» and the annual «Ternopillia». From 1996 to 2002, he was the Deputy Editor-in-Chief of the «Ukrainian Science: Past, Present, and Future».

Kuzma Vekirchuk is the author and co-author of over 360 scientific, educational, methodological and popular scientific articles. He is the author of textbooks and books: «Microbiology» (1973), «Microbiology: laboratory work» (1976), «Plant physiology: practicum» (1984), «Microbiology with the basics of virology» (1987, 2001), «Workshop on microbiology» (2001), «Poisonous Medicinal Plants: a handbook» (1999), programs in plant physiology, microbiology with the basics of virology for students of higher education institutions of Ukraine (1993), etc.

K. M. Vekirchuk spent his entire life conducting extensive public, educational and patriotic work. He was a sincere, intelligent, decent, humble, kind and selfless person.

K. M. Vekirchuk died on November 3, 2009 and rests in the native village of Zadubrivtsi, Sniatyn district, Ivano-Frankivsk region, near the chapel, which he restored at his own expense.

The memory of Kuzma Mykolaiovych as a man of high moral values, an outstanding scientist, teacher, journalist, public figure will forever remain in the hearts of his colleagues and students.

Key words: Vekirchuk Kuzma Mykolaiovych, teacher, scientist, journalist, public figure.

Надійшла 20.08.2019.